

Oskars Nimeijers.

Brazīlijas katedrāle
(1958).

TEKSTS KRISTĪNE ŠTERNBERGA
FOTO NO PUBLICITĀTES MATERIĀLIEM

NEDZIESTOŠAIS MODERNISMA CIGĀRS

104 gadus vecais brazīliešu arhitekts Oskars Nimeijers ir viens no XX gadsimta modernisma laikmeta simboliem. Pēdējais dzīvais šā perioda sākuma liecinieks. Vienīgais dzīvais Lekorbizjē skolnieks un līdzgaitnieks. Ar nelielu patosu var teikt – kamēr vien Nimeijera mutes kaktiņā gruzdēs cigārs, ko viņš no mutes teju neizņem, tikmēr runas par modernisma nāvi, kas gaisā virmo kopš 70. gadiem, būs tikai neveikls pārspilējums.

PASŪTĪJUMS PREZIDENTA AUTOMAŠĪNĀ

Ir leģenda, ka Oskars Nimeijers savu mūža lielāko pasūtījumu – projektēt Brazīlijas jauno galvaspilsētu – saņēmis, vizinot valsts prezidentu otrā rītā pēc viņa ievēlēšanas no ciemošanās arhitekta mājās atpakaļ uz Riodežaneiro centru. Prezidents it kā starp citu izmetis: «Manos plānos ir šai valstij uzcelt jaunu galvaspilsētu, un es vēlos, lai tu man palīdzētu to īstenot.» Nimeijers īsti modernisma vizionāru garā nespēja atteikties no iespējas radīt jaunu pasauli pilsētas veidolā, kur viss atbilstu XX. gadsimta modernās arhitektūras principiem. Jaunajai Brazīlijas galvaspilsētai vieta tika izvēlēta līdz šim rūpnieciski un citādi neattīstītā valsts reģionā, kurš atradās vienlīdz simtiem kilometru tālu no visām Brazīlijas lielākajām pilsētām. Jaunajai galvaspilsētai, kurai tika dots tāds pats nosaukums kā valstij, bija ne tikai jāiemieso Brazīlijas ideoloģiskais gars, bet arī jāveicina līdz šim atpalikuša reģiona attīstība. Nimeijers vērienīgo ieceru īstenošanai palīgā aicināja savu skolotāju – vienu no Brazīlijas

ievērojamākajiem arhitektiem Lusio Kostu (*Lucio Costa*). Viņš izstrādāja jaunās pilsētas plānojumu, bet pats Nimeijers dažos mēnešos uzprojektēja visas nozīmīgākās celtnes – dzīvojamās, valdības un komerciālu funkciju ēkas, to skaitā jaunās Brazīlijas slavenākās ēkas – Prezidenta pili, Brazīlijas Nacionālo kongresu un Brazīlijas katedrāli. Pilsētas veidolā tika iemiesotas tā laika – XX gadsimta 50. gadu otrās puses – aktuālās pilsētplānošanas un arhitektūras idejas, piemēram, liela daļa ēku, balstoties uz kolonnām, tika *atrautas* no zemes, lai ielas līmenī radītu plašu publisko telpu. Visa pilsēta tika veidota kā vienots arhitektonisks ansamblis. Ir atsevišķi arhitektūras elementi, kas atkārtojās teju katrā ēkā, radot stilistisku kopību. Jaunajai Brazīlijai bija jāiemieso ne tikai pats labākais no modernās arhitektūras, bet arī sociāli vienlīdzīgas sabiedrības principi. Bija iecerēts, ka galvaspilsētā līdzās valsts amatpersonu mājokļiem dzīvos arī strādnieki. Diemžēl komunistisko paradīzi zemes virsū tā arī neizdevās radīt un dzīvē